

УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ

УДК 7.73+37.04

*ОЛЕКСАНДРА КУЗЕНКО, кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри українознавства і філософії, Івано-Франківський
національний медичний університет, Україна
ORCID ID 0000-0003-1900-1196
oleksandrakuz@ukr.net*

ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ

*OLEXANDRA KUZENKO, Candidate of Pedagogical Sciences, Docent of the
Department of Ukrainian Studies and Philosophy, Ivano-Frankivsk
National Medical University, Ukraine*

TRAINEESHIP IN EDUCATIONAL INSTITUTIONS AS AN IMPORTANT COMPONENT OF THE PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE MASTERS OF PHYSICAL THERAPY

У статті розкриваються основні завдання виробничої практики в закладах освіти для здобувачів ОС Магістр спеціальності 227.1 "Фізична терапія". Акцентується, що впровадження цього виду практики в Івано-Франківському національному медичному університеті зумовлюється ефективним функціонуванням інклюзивної форми навчання в загальноосвітніх закладах та актуальними потребами сучасного українського суспільства в наданні якісних реабілітаційних послуг під час широкомасштабних бойових дій. У стандарті вищої освіти зі спеціальності 227 Фізична терапія, ерготерапія галузі знань 22 Охорона здоров'я для другого (магістерського) рівня вищої освіти зазначено, що базами практик можуть бути як реабілітаційні інституції,

відділення, підрозділи в галузі охорони здоров'я, так і заклади соціального захисту, освіти, де створені умови для менеджменту різновікових категорій пацієнтів з порушеннями функцій, що потребують фізичної терапії. Тому проходження практики в загальноосвітніх закладах з інклюзивною формою навчання розглядається автором як одна з дієвих форм розвитку професійної готовності майбутніх фізичних терапевтів до роботи з пацієнтами дитячого віку з ООП.

Ключові слова: інклюзія, команда психолого-педагогічного супроводу, діти з ООП, адаптивне фізичне виховання.

Summary. The article reveals the main tasks of the organization of traineeship for a Master's degree (specialization 227.1 "Physical Therapy") in educational institutions. It is emphasized that the implementation of this type of practice at Ivano-Frankivsk National Medical

University is conditioned by the active introduction of inclusive education in Ukrainian society and the urgent need for the provision of quality rehabilitation services in modern Ukrainian society during large-scale hostilities. The standard of higher education for the Specialization 227 Physical Therapy, Occupational Therapy, a field of knowledge 22 Health care for the Master's level of higher education states that the practice bases can be both rehabilitation institutions, departments, health care establishments, and institutions of social protection or education with special conditions for the management of patients of various ages with functional impairments requiring physical therapy. Therefore, the author considers practical training in general educational institutions with an inclusive form of education as one of the effective forms of developing the professional readiness of future physical therapists to work with

little patients with special needs.

Key words: traineeship, Master of Physical Therapy, inclusion, children with special needs, adaptive physical education.

Мета: розкрити основні завдання виробничої практики в закладах освіти як важливої складової підготовки майбутніх магістрів фізичної терапії до роботи з пацієнтами дитячого віку в умовах інклюзивного навчання.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Професійна діяльність фахівців з фізичної терапії спрямована на покращення функціонального стану та забезпечення загального оздоровлення організму людини засобами фізичної культури і природних факторів. У роботі з різновіковими категоріями пацієнтів/клієнтів фахівець з фізичної терапії для подолання функціональних порушень, перш за все рухових, застосовує фізичні вправи, мануальну терапію, масаж і дію різних природних чинників (тепла, води, світла, високих частот і ультразвука) (Дяченко, 2007, с. 38). Важливо, щоб у майбутніх фахівців у галузі фізичної терапії під час навчання в ЗВО сформувалася готовність добирати ефективні засоби і форми лікувальної фізичної культури, здатність розробляти методiku застосування фізичних вправ відповідно до етапу лікування, нозологічної і вікової групи, уміння виявляти й розширювати резервні можливості організму. Окремим напрямом професійної підготовки здобувачів ОС Магістр спеціальності 227.1 "Фізичний терапевт" є опанування консультативними вміннями, здатністю працювати в команді з метою підготовки пацієнтів, починаючи з дитячого віку, до фізичних навантажень в ігровій та навчальній діяльності, що закладає основи готовності до майбутньої самостійної трудової діяльності (Бісмак, 2016, с. 165). Ці напрями професійної підготовки майбутніх фізичних терапевтів особливого значення набули в умовах гострої фази війни, унаслідок чого кількість пацієнтів, у тому числі й дитячого віку, з функціональними порушеннями різко зростає, що й зумовлює необхідність формування готовності в майбутніх фізичних терапевтів надавати кваліфіковану допомогу в команді

психолого-педагогічного супроводу дітям з ООП, котрі навчаються в закладах загальної середньої освіти з інклюзивною формою навчання.

Аналіз досліджень і публікацій.

Проблема формування професійної готовності майбутніх фахівців з фізичної терапії, визначення шляхів модернізації їх професійної підготовки в ЗВО України відображено в низці праць сучасних учених.

Так, у дослідженні О. Бісмак (Бісмак, 2016, с. 165) розкрито основні напрями організації клінічної діяльності в реабілітаційних закладах, що вимагає індивідуального підходу до кожного пацієнта і широкого використання фахівцями в галузі фізичної терапії вербальних і невербальних засобів комунікації.

О. Базильчук зазначає, що професійна діяльність фізичних терапевтів керується принципами, задекларованими Світовою конфедерацією фізичної терапії, авідтак має відповідати міжнародним стандартам якості надання реабілітаційних послуг (Базильчук, 2019).

В. Осіпов розкрив особливості підготовки майбутніх фізичних терапевтів до професійної діяльності в умовах реформування системи медичної реабілітації в Україні, акцентуючи на чинних стандартах допомоги з фізичної терапії у Європі – European Physiotherapy Benchmark Statement (EPBS), що може стати основою розробки нових освітніх програм з фізичної терапії в українських ЗВО (Осіпов, 2019, с. 242).

У дослідженні Н. Чепурної здійснено аналіз політико-управлінських аспектів професійної підготовки фізичних терапевтів. Вчена наголошує, що на сучасному етапі простежується підвищення якості освітнього процесу, зокрема, налагодження тісної співпраці з країнами Європи на різних етапах підготовки фізичних терапевтів (Чепурна, 2021, с. 111).

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасні соціальні виклики спричиняють потребу в наданні пацієнтам дитячого віку кваліфікованої допомоги фахівцями в галузі фізичної терапії в умовах інклюзивного освітнього простору, що й зумовило включення в Івано-Франківському націо-

нальному медичному університеті до ОПП спеціальності 227 "Фізична терапія, ерготерапія" ОС Магістр Виробничої практики в закладах освіти.

Проходження здобувачами ОС Магістр виробничої практики в закладах освіти здійснюється в першому семестрі першого року навчання і передбачає ознайомлення з правилами організації навчально-виховного процесу в закладах освіти з інклюзивною формою навчання; визначення структури організації консультування; здійснення аналізу роботи членів команди психолого-педагогічного супроводу дітей з ООП; вивчення індивідуальної програми розвитку вихованців (учнів) з ООП; вивчення досвіду проведення занять з адаптивного фізичного виховання та використання інших здоров'язберігальних технологій у роботі з вихованцями (учнями) з ООП; налагодження контакту й організації педагогічної взаємодії з батьками вихованців (учнів) інклюзивних груп (класів); самостійну розробку тематики консультування педагогів і батьків дітей з ООП; розробку конспекту та проведення занять з адаптивного фізичного виховання з дітьми з ООП та виховного заходу для різновікових категорій вихованців (учнів) з метою впровадження здоров'язберігальних технологій в освітнє середовище закладу; популяризацію професії та розповсюдження знань з фізичної терапії, ерготерапії серед потенційних пацієнтів/клієнтів, а також у міждисциплінарному та загальнонауковому дискурсі; впровадження нових інноваційних і креативних ідей та підходів у професійній діяльності (Щоденник виробничої практики, 2022, с. 3).

На першому етапі виробничої практики в закладах освіти майбутні магістри фізичної терапії ознайомлюються з нормативно-правовим регулюванням організації інклюзивної форми навчання. Так, до уваги здобувачів, котрі проходять практику в ЗДО, запропоновано опрацювати такі законодавчі акти, як: Закон України "Про освіту", Закон України "Про дошкільну освіту"; Порядок забезпечення допоміжними засобами для навчання осіб з особливими освітніми потребами у закладах освіти; Типовий перелік допоміжних засобів для навчання

(спеціальних засобів корекції психофізичного розвитку) осіб з особливими освітніми потребами, які навчаються в закладах освіти; Положення про заклад дошкільної освіти; Порядок організації інклюзивного навчання у закладах дошкільної освіти; Примірне положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з ООП в закладі загальної середньої освіти та дошкільної освіти; методичні рекомендації про організацію освітнього процесу дітей з ООП у 2022/2023 навчальному році; методичні рекомендації про окремі питання діяльності закладів дошкільної (*Щоденник виробничої практики, 2022, с. 23*).

Одним з важливих напрямів професійної підготовки здобувачів під час виробничої практики в закладах освіти стало опанування методикою підготовки та проведення занять із адаптивного фізичного виховання із дітьми з ООП. Майбутні магістри фізичної терапії на практиці пересвідчилися, що зміст, форми і методи адаптивного фізичного виховання (АФВ) в умовах інклюзивного освітнього простору спрямовуються на формування і розвиток рухової активності, психофізичних якостей дітей із ООП, сприяючи їх міжособовій комунікації з однолітками з нормотиповим розвитком, адаптації до освітнього і суспільного середовища.

Ознайомлюючись з методикою проведення занять з адаптивного фізичного виховання, здобувачі зауважили, що в умовах інклюзивного навчання необхідно реалізовувати як традиційні (здоров'язберігальні), так і інноваційні – корекційно-розвивальні завдання, оскільки в колективі перебувають діти з різним рівнем психофізичного розвитку, індивідуальними потребами та потенційними можливостями.

Під час практики здобувачі також пересвідчилися, що створення сприятливих умов в інклюзивному освітньому просторі для дітей з ООП для взаємодії зі своїми однолітками з нормотиповим розвитком позитивно впливає на їх когнітивний, фізичний, мовленевий, соціальний та емоційний розвиток. Під час занять з АФК вони отримують наочний приклад для рухового наслідування; мають змогу подолати фізичні і психологічні бар'єри шляхом покращення їх фізичного стану, нала-

годження вербальної і невербальної комунікації під час виконання різного типу завдань і вправ з фізичного виховання. При цьому діти з нормотиповим розвитком набувають унікального соціального досвіду під час спілкування з однолітками з ООП, що сприяє усвідомленню значення цінності здоров'я, формування умінь і навичок міжособової комунікації, розвитку толерантності, доброзичливості, милосердя і поваги до індивідуальних потреб і можливостей інших.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, виробнича практика в закладах освіти є дієвою формою професійної підготовки здобувачів ОС Магістр спеціальності 227.1 "Фізичний терапевт". Під час її проходження магістранти набувають професійно важливих здатностей фізичного терапевта як потенційного члена команди психолого-педагогічного супроводу дитини з ООП в умовах інклюзивного навчання; опановують необхідні вміння професійної комунікації з педагогом, асистентом дитини, психологом, логопедом, соціальним педагогом, дитиною з ООП та її батьками чи законними опікунами. Важливим аспектом професійної підготовки під час цього виду практики стало опанування методики проведення занять з адаптивного фізичного виховання відповідно до змісту програми індивідуального розвитку дитини з ООП.

Перспективи подальшого дослідження проблеми вбачаємо у визначенні ефективної моделі формування професійної готовності майбутніх магістрів фізичної терапії до роботи з пацієнтами дитячого віку в умовах інклюзивного освітнього простору.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Базильчук, О. В. (2019). Теоретичні і методичні засади професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної терапії, ерготерапії до роботи з відновлення здоров'я спортсменів. (Дис. ... д-ра пед. наук). Хмельницький, 610 с.

Бісмак, О. В. (2016). Клінічна діяльність фахівців з фізичної реабілітації в Україні: проблеми та перспективи. *Освітнологічний дискурс*, 3, 163–174.

Дяченко, Т. В. (2007). Стан вивчення проблеми підготовки фахівців-

реабілітологів в освітньому просторі України. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*, 10, 38–41.

Осіпов, В. (2019). Особливості підготовки майбутніх фізичних терапевтів до професійної діяльності в умовах реформування системи медичної реабілітації в Україні. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету*, 2, 241–250.

Чепурна, Н. О. (2021). Політико-управлінські аспекти професійної підготовки фізичних терапевтів в Україні. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*, 84, 110–115.

Щоденник виробничої практики в закладах освіти. (2022). Івано-Франківськ: Вид-во ІФНМУ. 25 с.

REFERENCES

Bazylichuk, O. V. (2019). Teoretychni i metodychni zasady profesiinoi pidhotovky maibutnix fakhivtsiv z fizychnoi terapii, erhoterapii do roboty z vidnovlennia zdorovia sportsmeniv. (Dys. ... d-ra ped. nauk). Khmelnytskyi, 610 s.

Bismak, O. V. (2016). Klinichna diialnosti fakhivtsiv z fizychnoi reabilitatsii v Ukraini: problemy ta perspektyvy. *Osvitlohichnyi dyskurs*, 3, 163–174.

Diachenko, T. V. (2007). Stan vyvchennia problemy pidhotovky fakhivtsiv-reabilitolohiv v osvithomu prostori Ukrainy. *Pedahohika, psykholohiia ta medyko-biolohichni problemy fizychnoho vykhovannia i sportu*, 10, 38–41.

Osipov, V. (2019). Osoblyvosti pidhotovky maibutnix fizychnykh terapeutiv do profesiinoi diialnosti v umovakh reformuvannia systemy medychnoi reabilitatsii v Ukraini. *Naukovi zapysky Berdianskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu*, 2, 241–250.

Chepurna, N. O. (2021). Polityko-upravlinski aspekty profesiinoi pidhotovky fizychnykh terapeutiv v Ukraini. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova*, 84, 110–115.

Shchodennyk vyrobnychoi praktyky v zakladakh osvity. (2022). Ivano-Frankivsk: vyd-vo IFNMU. 25 s.

Стаття надійшла 15.04.2023 р.

